

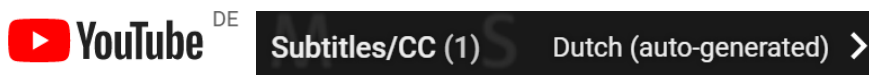
Nederlands – de school uit, de wereld in
11. Kolloquium der Fachvereinigung Niederländisch e.V. (Oldenburg, 6-7 maart 2023)

Hand-out: Audiovisuele vertaling in de spotlight

- **Productie van ondertitels – „Subtitling as a Task“ (Talaván 2010)**
 - Voordelen
 - Productie van L1- of L2-ondertitels als complexe taalkaak met veel potentieel (task-based-language-learning) (Kaunzner 2017), waarbij een concreet product ontstaat → proces belangrijker dan eindproduct
 - Sterke activering van de cursisten
 - Cursisten hebben een dubbele taak: (1) de overdracht van gesproken naar geschreven taal; (2) de reductie van wat er gehoord wordt tot de kernpunten (Kaunzner 2017: 89)
 - Bevordering van receptieve + productieve taalvaardigheden, taalbemiddeling, interculturele competentie en mediacompetentie (Lertola 2019)
 - Verschillende modi zijn mogelijk, rekening houdende met de bron- en doeltaal van cursisten
 - Ondertitelingsprogramma's die in de NVT-les gebruikt kunnen worden (met zelfstandig geselecteerde clips als mp4-bestand):
 - Subtitle Horse (<https://subtitle-horse.com/editor/create-captions>) → eenvoudig bedienbaar en gratis; video's kunnen online in een browser worden bewerkt
 - Subtitle Edit (<https://www.nikse.dk/SubtitleEdit>) → eenvoudig bedienbaar en gratis; programma kan worden gedownload
 - Kapwing (<https://www.kapwing.com/>) → zeer omvangrijke website om video's online te monteren en ondertitels te maken; er zijn templates beschikbaar
 - CaptionsMaker (<https://www.captionsmaker.com/>) → eenvoudige website om ondertitels te maken, ook bij YouTube-clips (link invoeren en meteen beginnen)
 - ClipFlair (<http://clipflair.net/>) → eenvoudig bedienbaar, gratis én voor taalleerders ontworpen; biedt meer dan 350 taalleeractiviteiten die met audiovisuele translatie (synchronisatie en ondertiteling) te maken hebben
- **Taalbemiddeling benaderen als complexe leertaak (bijv. in het kader van een project)**
 - Waarom productie van ondertitels bij een filmfragment als taalbemiddeling?
 - Leerders hebben een dubbele taak: de overdracht van gesproken naar geschreven taal; (2) de reductie van wat gehoord wordt tot de kernpunten" (Kaunzner 2017: 89).
 - Er moet rekening worden gehouden met de typische kenmerken van ondertitels, zodat letterlijke vertalingen geen optie zijn
 - Max. 2 regels per ondertitel

- Max. +/- 40 tekens per regel
- Ondertitels blijven min. 1 en max. 6 seconden op het scherm zichtbaar
- Moeten synchroon lopen met de gesproken dialoog
- Bepaalde betekenisvolle elementen mogen niet gescheiden worden
- Toepassing van reductiestrategieën is noodzakelijk
 - **Rephrasing:** Parafaseren of herformuleren van de gesproken filmttekst
 - Bijv.: *Hij heeft zijn moed echt nooit laten zakken.* → *Hij is vol hoop.* (Gebruik van kortere frasen met dezelfde betekenis; idioom wordt behandeld)
 - **Condensation:** Gebruik van intersemiotische herhalingen
 - Bijv.: *Kun je me even helpen deze grote, zware rolkoffer naar de bovenste verdieping te brengen?* → *Kun je helpen hem naar boven te brengen?* (als de koffer op het scherm zichtbaar is)
 - **Omission:** Vooral het wissen van typische elementen van gesproken taal (stopwoorden, partikels, herhalingen)
- Wat is er nodig om een ondertitelingsopdracht te laten uitvoeren?
 - Je moet op z'n minst 270 minuten (6 lessen á 45 minuten) ter beschikking hebben, want het vergt wat voorbereiding en de cursisten moeten eerst vertrouwd raken met een programma
 - Een voorbeeldfilmpje met ondertitels is nuttig om de cursisten kennis te laten maken met de kenmerken van ondertitels ('noticing')
 - Het te ondertitelen filmfragment kan of uit een andere film gehaald worden, of het kunnen Nederlandstalige clips zijn die de cursisten zelf gemaakt hebben (bijv. ondertitelen door cursisten die niet voor de camera wilden staan)
 - Veel ondertitelprogramma's zijn rechtstreeks op het internet te raadplegen (bijv. *Subtitle Horse*) en computers zijn noodzakelijk
 - Het werkblad voor de cursisten is onmisbaar → situatieve taakstelling; cursisten werken voor een ondertitelingsbureau en maken ondertitels voor mensen die het filmgeluid niet kunnen verstaan (hetzij door gehoorproblemen, hetzij door een gebrek aan talenkennis)
 - Als hulpmiddel kunnen de cursisten het Nederlandse transcript van het filmfragment krijgen, op basis waarvan ze de ondertitels kunnen voorbereiden
- Welke stappen moeten er allemaal worden genomen (naar eigen inzicht kunnen bepaalde stappen ook worden weggelaten)?
 1. Evt. 'Spotting' voor cursisten voorbereiden (bepalen van tijdstippen waarop ondertitels zichtbaar worden; segmenteren van taal wordt getraind)
 2. Cursisten eigenschappen van ondertitels laten beseffen → Voorbeeld filmfragment met ondertitels wordt getoond en cursisten proberen patronen / typische eigenschappen van ondertitels te herkennen
 3. Filmfragment klassikaal laten zien en onbekende woorden bespreken

4. Cursisten krijgen werkblad met situatieve taakstelling (met/zonder transcript als hulpmiddel)
 5. Cursisten krijgen filmfragment als bestand (+ evt. bestand met ondertitel sequenties) → bijv. via *WeTransfer*
 6. Cursisten wennen aan het ondertitelprogramma (korte inwerkfase), bijv. *Subtitle Horse* → functies van programma klassikaal bespreken of videotutorial voorbereiden
 7. Cursisten ondertitelen in groepen, docent begeleidt de cursisten
 8. Meerdere zelfgemaakte ondertitels worden bekeken en bediscussieerd → Vragen: Wat was moeilijk? / Wat was makkelijk?; Hebben de ondertitelaars de inhoud van de dialogen goed weergegeven?; Hebben de ondertitelaars woord-voor-woord vertalingen vermeden?; Hebben de ondertitelaars rekening gehouden met de formele conventies van ondertitels?
- Automatische ondertitels: nadenken over taal en schrijfmotivatie
- YouTube biedt de mogelijkheid om ondertitels automatisch te laten maken

- Nadenken over taal
 - Door een ondertitel te evalueren en als onbruikbaar in te schatten, gaan cursisten met taalgerelateerde problemen aan de slag en kunnen ze hun taalkennis consolideren (Jüngst 2011: 85)
 - Grenzen van kunstmatige intelligentie (spraakherkenning/tekst-naar-spraak) en algoritmen worden duidelijk
- Aanleiding om ondertitels zelfstandig te maken (schrijfmotivatie)
 - Mislukte ondertitels kunnen worden verbeterd (taal én cultuur)
 - Kenmerken van ondertitels kunnen toegepast worden (GEEN letterlijke vertaling; de gesproken dialoog inkorten)

- Productie van ondertitels om creativiteit te prikkelen
 - Leerders kunnen hun fantasie laten werken en bestaand videomateriaal ondertitelen, waardoor ze hun schrijfvaardigheid trainen. Ze worden aangemoedigd om bepaalde woorden op te zoeken die ze nodig hebben
 - Voorbeeld 1:
 - Wat?: Video's met (onbegrijpelijk) geluid voor het schrijven van creatieve ondertitels benutten
 - Waarom?: Video's kunnen het vertrekpunt zijn voor eigen zogenaamde "funsubbings", waarbij het humoristische effect op de voorgrond staat en leerlingen aandacht moeten besteden aan paralinguïstische elementen (bijv. lachen, fluisteren, gebaren, gezichtsuitdrukkingen).
 - Recente, maatschappelijk relevante onderwerpen kunnen op een grappige manier worden besproken
 - Voorbeeld: Grappige ondertiteling met coronasituatie als onderwerp (<https://youtu.be/bvHGy3F89M0>)
 - Websites met voorbeeldvideo's die van ondertitels kunnen worden voorzien: <https://www.captiongenerator.com/>;
<https://www.kapwing.com/explore/spanish-guy-laughing-el-ristias-subtitle-meme-maker>
 - Voorbeeld 2:
 - Wat?: Films zonder geluid door zelfgemaakte ondertitels een nieuwe storyline geven, bijv. *Big Buck Bunny* (2008; zie foto)
 - Waarom?: Schrijven en bedenken van verhalen wordt geoefend

Andere literatuurtips:

- Chudak, S. (2014). Arbeit mit Filmuntertiteln im Unterricht DaF als ein Beitrag zur Heranführung an autonomes Lernen. *Materialien Deutsch als Fremdsprache*. Göttingen: Universitätsverlag, 333-351.
- Kaunzner, U. A. (2017). Untertitelung als Unterrichtsgegenstand: Ein handlungsorientierter Ansatz mit vielschichtigem Lernpotential. *Sehen und Entdecken: Visuelle Darstellungen im DaF-Unterricht*. Münster: Waxmann, 89-102.
- Schröpf, R. (2013). Zum Stellenwert der audiovisuellen Translation in der Fremdsprachendidaktik am Beispiel der interlingualen Untertitelung Französisch-Deutsch. *Sprachmittlung im Fremdsprachenunterricht*. Tübingen: Narr, 229-243.
- Urbanek, L., Koster, D. (2020). Kino im Klassenzimmer – Arbeitsblätter für die Behandlung von Spielfilmen im Niederländischunterricht. Münster: agenda Verlag.

Contact (voor vragen, feedback etc.): Lukas Urbanek / lukas.urbanek@uni-muenster.de

Geschiedte speelfilms voor je NVT-les (selectie met thema en genre) (op basis van Urbanek & Koster 2020):

#	Thema	Subthema	Film (jaar)	Genre
1	Aspecten van de alledaagse cultuur en de beroepswereld	Media	Ben X (2007)* ¹	Jeugd, Drama
			Alles is Liefde (2007)	Romantische komedie; Sinterklaas
		Werk en studie	Aanmodderfakker (2014)	Drama, Komedie
2	Leven en ervaringen van jonge volwassenen	Levensomstandigheden, levensplanning	Afblijven (2006)	Jeugd, Drama
		Familie, liefde en partnerschap	Alles is familie (2012)	Drama, Komedie
			Pauline & Paulette (2001)*	Drama, Leeftijd
3	Actuele politieke en sociale discussies	Integratie, tolerantie, populisme, identiteiten	Girl (2016)*	Jeugd, Drama, Identiteit (Gender)
		Duitsland-Nederland, intercultureel begrip (WOII, economie)	Oorlogswinter (2008)	Jeugd, Drama, WOII
			De Tweeling (2002)	Drama, WO II
4	Historische en culturele ontwikkelingen ²	België, Nederland en Duitsland en hun gemeenschappelijke geschiedenis	Kenau (2014)	Drama, Tachtigjarige Oorlog
		Gouden Eeuw; Taalstrijd; (Post-) Kolonialisme	Michiel de Ruyter (2015)	Drama, Gouden Eeuw, VOC
		Nederlands-Indië; Suriname; VOC-expansie; migratie naar Nederland; WOII	Sonny Boy (2011)	Drama, WOII, Suriname, migratie naar Nederland
5	Mondiale uitdagingen en ontwerpen voor de toekomst	Klimaatverandering, migratie, wereldeconomie	Het schnitzelparadijs (2005)	Komedie
			De Storm (2009)	Drama, Watersnoodramp
			Dunya & Desie: groeten uit Marokko (2008)	Jeugd, Roadmovie, Komedie

¹ In de films gemarkeerd met een "*" wordt voornamelijk Belgisch Nederlands gesproken.

² Voor het subthema schilderkunst konden we alleen de film *Een echte Vermeer* (2016) vinden. Deze film heeft echter geen prijzen gewonnen en is daarom niet in de tabel opgenomen.

Geschiedte korte films voor je NVT-les (selectie):

#	Film (jaar)	Thema	Genre (Duur)	Link naar de video
1	Alles mag (2014)	Levensomstandigheden, Familie, Vriendschap, Tolerantie, Identiteit	Tradities, Carnaval, Jeugd, Drama	https://vimeo.com/146376763
2	Spelletjesavond (2016)	Liefde & Vriendschap, Wraak	Komedie, Thriller	https://vimeo.com/284575565
3	Koningsdag (2015)	Familie, Identiteit, Verzet	Drama, Muziek, Tradities, Koningsdag	https://vimeo.com/146380593
4	De kleinzoon (2013)	Dementie, Dood, Toekomst	Komedie, Drama	https://vimeo.com/72187915
5	Anders (2017)	Familie, Identiteit, Tolerantie	Drama	https://vimeo.com/297077409
6	Sex Ding (2017)	Liefde & Vriendschap, Pesten, Media	Drama	https://vimeo.com/245182327
7	Gratis (2016)	Liefde, Supermarkt	Komedie, Drama	https://kort.ntr.nl/2017/04/06/gratis/
8	Kamer 330 (2019)	Levensomstandigheden, Misdaad, Identiteit	Drama	https://youtu.be/KQ_u3JvyNKp0

Geschiedte bronnen om films en filmfragmenten voor je NVT-les te vinden:

- <https://kort.ntr.nl/films/>
→ geselecteerde korte films (online te bekijken)
- <https://moviesthatmatter.nl/educatie/film-in-de-klas/?land=Nederland>
→ geselecteerde educatieve films (online te bekijken)
- https://www.npostart.nl/collectie/POMS_S_NPO_15662902
→ geselecteerde films voor het basis- en voortgezet onderwijs (met lesmateriaal)
- <https://filmeducatie.nl/nederlands>
→ website met informatie over films die geschikt zijn voor filmeducatie

Geschiedte werkvormen voor de NVT-les:

In "Kino im Klassenzimmer" vind je meer geschikte werkvormen die in je NVT-les aan bod kunnen komen. Terwijl het theoriegedeelte in het Duits is geschreven, zijn alle werkbladen uitsluitend in het Nederlands beschikbaar.

Titel (jaar): Kino im Klassenzimmer - Arbeitsblätter für die Behandlung von Spielfilmen im Niederländischunterricht (2020)

Auteurs: Lukas Urbanek & Dietha Koster

ISBN: 978-3-89688-685-9

Website: <https://agenda-verlag.de/produkt/lukas-urbanek-dietha-koster-kino-im-klassenzimmer/>

